

Leto težkih preizkušenj

Leto, ki te dni gre v zaton, je bilo vojno leto. Z mesecem septembrom je že nastopilo drugo leto vojne med vojskujočimi se velesilami. Ob začetku leta 1940. so sojenice, ki so stale ob njegovi zibelki, mu napovedovale poklek v znamenju ognja in meča. Ko se je leto odilo, so pokali topovi v severno-vzhodnem delu Evrope ter peli žalostno pesem malega naroda, ki zoper orjaka po velikosti in sili brani svojo neodvisnost in neokrnjenost svojega ozemlja. To so bili Finci, ki so se že ves mesec vojskovali zoper sovjetske čete ter so nadaljevali svojo junaško borbo ves januar in februar, dokler niso zoper ogromno premoč obnemogli ter prisiljeni zaprosili 10. marca za mirovna pogajanja. V pogodbi, sklenjeni s sovjetsko vlado, so morali odstopiti na jugu in severu znatne dele svojega ozemlja.

Pretekla zima je bila dolga in huda. Med večjih vojnih podvzetij (razen finsko-sovjetske vojne) ni bilo. Nemčija je v tem času izvršila velike diplomatske in vojaške priprave. Francija je sedela, da se poljudno izrazi, križem rok. Poslala je dosti vojaštva v utrjeno Maginotovo črto, kjer vojaki niso vedeli kaj početi. Imeli so časa dovolj, da bi gledali v zvezde ter čitali iz njih, če bi znali, bodočo usodo. In ta je kmalu prišla. Dne 9. aprila sta bili Danski in Norveški dostavljeni spomenici nemške vlade, v katerih se dožaljuje, da sta obe državi v nevarnosti, da jih zasedeta Anglija in Francija. S to spomenico so stopili na ozemlje Danske in Norveške nemški vojaki.

Danska je nemške zahteve takoj sprejela ter je bila zasedena od nemškega vojaštva, upravlja se pa sama. Norveška se je uprla, zaupajoč na pomoč Anglije in Francije, ki pa je bila nezadostna. V teku meseca dni je bila od nemške armade zasedena. Norveška vlada se je s kraljem preselila v London. Sledila je 10. majnika spomenica nemške vlade Nizozemski in Belgiji z zahtevo po dovolitvi nemške vojaške zasedbe. Obe državi sta se uprli z orožjem, toda proti številčni in tehnični premoči nista uspeli. Nizozemska je omahnila 14. majnika. Kraljica Vilhelmina je odpotovala v London. Belgijski kralj pa je 28. maja kapituliral.

Po zasedbi Nizozemske in Belgije je prišel zlom Francije s čudovito naglico. Nemški napad je prebil slabo zavarovano obrambno črto na francosko-belgijski meji. Nemške čete so se razile po severni Franciji. Francoska vlada je odstavila vrhovnega poveljnika Gamelina ter poklicala na čelo vojske generala Weyganda. Toda bilo je prepozno. Dne 10. junija je nemška armada že dospela v Pariz. Istega dne je napovedala Italija vojno Franciji in Angliji. Čez sedem dni je maršal Petain, ki je postal predsednik vlade, prosil nemško vlado za »časne pogoje za premirje«. Naslednjega dne sta se v Monakovem sestala Hitler in Mussolini. Dne 22. junija je bilo podpisano nemško-francosko premirje, dva dni nato pa francosko-italijansko. Nemške čete so obdržale zaseden ves severni in srednji del Francije in vso zahodno morskobalo. Nezasedeni del Francije upravlja Petainova vlada, ki ima svoj sedež v Vichyju. Za vrhovnega poveljnika francoskih čet v francoskih afriških kolonijah pa je bil imenovan general Weygand.

Vzporedno z dogodki na zapadu so se vršile spremembe tudi na jugovzhodu Evrope. Zgodila se je nekrvava, pa vendar zelo boleča operacija Romunije. Dne 26. junija je sovjetska vlada zahtevala od Romunije odstopitev Besarabije in južnega dela Bukovine. Čez dva dni je romunska vlada te zahteve sprejela. Po preteku meseca dni so se začela pogajanja med Romunijo in Madžarsko. Ker niso uspela, sta Nemčija in Italija poklicali zastopnika obeh držav na Dunaj, kjer je bila izrečena 28. avgusta razsodba, da mora Romunija odstopiti Madžarski ves severni del Transilvanije. S sporazumom z Bolgarijo je Romunija 13. sep-

tembra odstopila Bolgariji južni del Dobruže. Velik nemir se je polastil vsega prebivalstva Romunije. Kralj Karel je odstopil in odpotoval iz države, sledil mu je na prestolu sin Mihael, vlado pa je prevzel general Antonescu, ki upravlja državo s pomočjo Železne garde.

Meseca septembra (27. IX.) je bila podpisana trozveza Nemčija, Italija in Japonska z delitvijo interesnih krogov: Japonska dobi vzhodnoazijski prostor, Nemčija in Italija pa evropsko-afriški. Dne 27. oktobra pa je izbruhnila vojna med Italijo in Grčijo, ki je zaprosila Anglijo za pomoč. Angleška pomoč se udeležuje zlasti z letali. Od začetka so se bitke med Grki in Italijani vršile na grškem ozemlju, sedaj pa se bojišča nahajajo na ozemlju Albanije. Tudi v severni Afriki se je začelo ofenzivno nastopanje. Z ofenzivo so 9. decembra začeli Angleži, ki so zavzeli nekatera oporišča ob Sredozemskem morju, katera ležijo na ozemlju Egipta pa so jih bili zasedli Italijani. Sedaj se vršijo borbe na ozemlju Libije, ki spada pod italijansko oblast. Vojna na Daljnem vzhodu med Japonci in Kitajci, ki traja že preko tri leta, se še tudi ob koncu tega leta ni končala.

Pregled dogodkov letošnjega leta nudi žalostno sliko razdvojenega človeštva, ki ne more medsebojnih vprašanj rešiti drugače, kot s topovi, granatami, bajoneti in bombami. Naši državci je bila taka krvava razprava doslej prihranjena. Ostali smo v miru. To je velika zasluga našega narodnega voditelja dr. Antona Korošca, ki je prav v tem najvažnejšem in najnevarnejšem vprašanju sedanjega časa pokazal svoje velike državniške sposobnosti. Z narodnim sporazumom med Hrvati in Srbi, čigar soustvaritelj je bil, je poskrbel za notranje pomirjenje v državi in s tem za njeno ojačanje. Hkrati je zastavil vse sile svojega modrega in močnega duha, da se ohranijo dobre razmere zlasti z obema nam sosednima velesilama. Pred 14 dnevi nam je ta velika voditeljska modrost ugasnila. Težak, zelo težak je ta udarec za našo domovino. Njegove težke posledice moremo le tako ublažiti, ako v spominu na svojega pokojnega velikega voditelja strnimo voje vrste v zvestobi do njegovih načel, v posnemanju njegovega požrtvovalnega dela ter v ljubezni do naroda in države. V tem smislu nam bodi vsem novo leto srečno!

V Sloveniji do nove žetve ne bomo stradali!

Županska zveza je sklicala dva sestanka županov, na katerih je predsednik Banovinskega prehranjevalnega zavoda v Ljubljani, bivši minister g. Snoj, županom tolmačil delo novo ustanovljenih občinskih prehranjevalnih uradov v zvezi s Prevodom. Prvi sestanek se je vršil v Mariboru za župane iz okrajev: Maribor desni in levi breg, Ptuj, Ljutomer, Murska Sobota, Dolnja Lendava, Dravograd, Slovenjgradec in Slov. Konjice; drugi pa v Celju za župane iz okrajev: Celje, Šmarje, Gornji Grad, Brežice, Krško, Laško. Obeh sestankov se je udeležilo okrog 250 županov, ki so se obenem poklonili spominu svojega častnega občana g. dr. Antonu Korošču.

Na sestankih je predsednik »Prevoda« bivši minister g. Snoj poudarjal, da v Sloveniji do nove žetve ne bomo stradali, ker je preskrbljeno za dovoljne količine najvažnejših živil, predvsem za žito, olje, mast in sladkor. Belega kruha si sicer ne bomo mogli v izobilju privoščiti, pač pa bo dovolj kruha iz mešane pšenično-koruzne moke. »Prevod« bo poskrbel za

dovoljne zaloge pšenice in koruze, prav tako bo zagotovil tudi preskrbo z mastjo, sladkorjem in oljem.

V svrhu preskrbe najrevnejših občanov je na sestankih bilo predlagano, da oni davkoplačevalci, ki imajo z dokladi vred na leto več kot 20.000 din davka, plačajo izreden socialni davek v višini 5—15% doklad na že obstoječe davke. Kmetovalci s tem davkom ne bodo prav nič prizadeti, kajti kmetov, ki bi plačali na leto nad 20.000 din davka, v Sloveniji najbrž ni. Navedeni socialni davek bodo plačali v korist najbednejših torej le bogataši. Podpore iz sredstev tega davka se bodo dovoljevale po občinah le družinam in osebam, ki nimajo premoženja, in takim bajtarjem (kočarjem), ki se tudi nahajajo v bedi in nimajo dovolj živil in sredstev za najpotrebnejše življenjske potrebščine. Podpore se pa ne bodo delile v denarju, ampak v obliki življenjskih potrebščin, ki se bodo najbrž morale pri javnih delih odslužiti (kuluk).

Amerika in Anglija po ruski sodbi

Rusko časopisje obširno razpravlja o današnjih svetovnih dogodkih. Med drugimi listi piše časopis »Trud« o ameriški pomoči Angliji takole:

»Pravno in zunanje Amerika še ni v vojni, toda pom. ki prihaja preko morja — Anglijo, se veča vsak dan. Po odstopitvi 50 vojnih ladij Amerika prodaja Angliji trgovske ladje, letala, tako zvane leteče trdnjave in druge vojne potrebščine.

Pošiljanje letal v Anglijo se povečava iz dneva v dan. Po podatkih tiska iz nevtrálnih držav dobavljajo sedaj Amerika Angliji mesečno 504 letala. Po istih cenitvah bo Anglija v letu 1941. dobila od Amerike mesečno 1100 letal.

Toda vojna pomoč preko morja iz Amerike ne obstoja samo v letalih in v drugim vojnem materialu. Tudi ameriški piloti služijo v čimdalje večjem številu v angleških zračnih enicah kot prostovoljci.

Očividno je, da se bo angleško-ameriško sodelovanje še poglabilo. O tem se jasno izraža predsednik Roosevelt v svojih govorih in temu namenu služi tudi delo tako zvanega Belega komiteja, ki v Ameriki vrši propagando za čimvečjo pomoč Angliji. Imenovani Beli ko-

mite si je postavil dolžnost, da se pomoč Angliji pospeši in poveča v letalih, topništvu, vojnih in trgovskih ladjah, živežu in denarju, istočasno se pa mora prepričati vsaka oskrba Nemčije in Italije z vojnim in drugim materialom preko morja.

Izvoz vojnega materiala v Anglijo je silno povečal delo ameriške vojne industrije, v zadnjem času se pa pospešeno snujejo po vsej Ameriki nove tovarne za orožje vseh vrst. Sam italijanski časnikar Luigi Barzini piše v listu Popolo d'Italia, da je Amerika za Anglijo ogromen rezervoar surovin, življenjskih potrebščin in orožja. Čelo ameriški bogataš Ford, ki je bil nekaj časa proti ameriški pomoči Angliji, je nedavno v amerškem senatu v posebnem govoru poudaril, da morajo Američani dati Angležem toliko denarja, kolikor ga Angleži žele imeti. Na ta način bo vojna prej končana.

Kar se tiče vprašanja Daljnega vzhoda, smatrajo Američani, da se bo rešilo samo po sebi, čim bodo Angleži zmagali. Glavna borba sedanjega vojne se ne bo vršila na Vzhodu, ampak v Evropi in če tu Anglija zmaga, se bo stanje na Vzhodu rešilo samo od sebe. V to svrhu pa tako hite Američani v vojni pomoči Angliji.